

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **předseda Krajského soudu v Českých Budějovicích**, se sídlem Zátkovo nábřeží 2, České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 10. 2012, č. j. 30 A 34/2012 – 47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 10. 2012, č. j. 30 A 34/2012 – 47, byla zamítnuta žádost žalobce (dále jen „stěžovatel“) o osvobození od soudních poplatků pro řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem předsedy Krajského soudu v Českých Budějovicích a současně byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce. Krajský soud v odůvodnění usnesení uvedl, že stěžovatel v žádosti o osvobození od soudních poplatků avizoval naprostý nedostatek prostředků, který podle svého tvrzení dokládal aktuálním čestným prohlášením. Z uvedeného prohlášení však pouze vyplývá, že je plně invalidní a jediným jeho finančním příjmem jsou „státní příspěvky dle zákona 111/06 ve znění 366/11 Sb.“ Stěžovateli bylo krajským soudem sděleno, že takto obecné tvrzení neposkytuje dostatečně konkrétní informaci o výši jeho příjmů a že rovněž z informace, že jeho způsob bydlení je polonájemní, není zřejmé, zda a případně jaké finanční prostředky stěžovatel na bydlení vynakládá. V neposlední řadě tvrzení stěžovatele o výši jeho peněžních závazků v řádech tisíců je zcela vágní a pro posouzení jeho poměrů nedostačující. Tyto skutečnosti stěžovatel ani na výzvu krajského soudu neupřesnil ani nedoložil důkazy na podporu svých tvrzení. K vyjádření stěžovatele, že „žádná osoba není povinna rozumět odůvodnění usnesení soudu-podepsaný tomu na listě 38 zčásti nerozumí“ krajský soud uvedl,

že usnesení vyzývající stěžovatele k odstranění vad jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků bylo zcela jasné a srozumitelné, byly v něm zcela konkrétně popsány skutečnosti, které má sdělit či upřesnit, a stěžovatel byl opakovaně poučen o tom, že svá tvrzení o nedostatku prostředků musí doložit. Z úřední činnosti je navíc krajskému soudu známo, že stěžovatel žádá o osvobození od soudních poplatků opakovaně, z čehož krajský soud dovodil, že pro něj není tato problematika neznámá a má tak dostatečné povědomí o tom, že všechny své důvody, pro které žádá o osvobození od soudních poplatků, musí náležitě doložit. Stěžovatel nadto nespecifikoval, čemu konkrétně „zčásti nerozumí“, a proto krajský soud považoval jeho vyjádření za účelové. Protože stěžovatel přes výzvu nepředložil žádný relevantní podklad k prokázání svých aktuálních osobních a majetkových poměrů, nesplnil podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť neunesl důkazní břemeno týkající se prokázání nedostatečnosti prostředků. Krajský soud proto žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. a contrario zamítl. Dále uvedl, že stěžovatel nesplnil první z kumulativních podmínek pro ustanovení zástupce, neboť nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Z tohoto důvodu krajský soud jeho návrh na ustanovení zástupce podle ust. § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. a contrario zamítl.

Na toto usnesení krajského soudu reagoval stěžovatel v zákonné lhůtě podáním, které je podle svého obsahu kasační stížností, v níž uvedl důvody podřaditelné pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. Toto podání, mimo pouhého vyjádření nesouhlasu, obsahuje také určitou argumentaci týkající se napadeného usnesení. Stěžovatel v něm především poukázal na to, že nedostatek prostředků dokládal čestným prohlášením, které je natolik ucelené, že poskytuje obraz o jeho hmotné nouzi. Rovněž namítal, že je svévolí ze strany krajského soudu, pokud vyžaduje přiznat soukromé údaje a jeho postup, kdy vyžaduje doložit každý údaj, je šikanózní. Z důvodů výše uvedených se domáhal zrušení napadeného usnesení.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální podmínky řízení o kasační stížnosti a konstatoval, že jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Jedná se sice o procesní rozhodnutí, ale se závažnými důsledky pro další řízení (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43, dostupné na www.nssoud.cz). Pokud jde o povinné zastoupení advokátem a zaplacení soudního poplatku, Nejvyšší správní soud na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť opak by znamenal jen další řetězení téhož problému a nebyl by v souladu se zásadou hospodárnosti řízení (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, www.nssoud.cz).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uplatněnými stěžovatelem v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. může účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

pokračování

V dané věci stěžovatel reagoval na výzvu k zaplacení soudního poplatku žádostí o osvobození od soudního poplatku z důvodu nedostatku prostředků. V připojeném čestném prohlášení uvedl ke způsobu bydlení: „*polonájemní*“; k výši zdanitelných příjmů: „/“; k výši nezdanitelných příjmů: „/“ s tím, že důvodem nevýdělečné činnosti je plná invalidita a že je příjemcem státní podpory: „*státní příspěvky dle zákona 111/06 ve znění 366/11 Sb.*“; k výši peněžitých závazků: „*tisíce*“; „*způsobilost krást: nenarušená*“ a „*úvěrová bonita: -1*“.

Protože důkazní břemeno ohledně majetkových poměrů a toho, zda disponuje dostatečnými prostředky, aby mohl soudní poplatek zaplatit, leží na žadateli o osvobození od soudních poplatků, je jeho povinností, chce-li být osvobozen, nejen uvést, v čem spatřuje nedostatek prostředků, který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek zaplatit, ale současně musí i takové tvrzení prokázat (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2004, č. j. 1 Afs 5/2003 - 54). Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, „*(...) soud nemůže zjišťovat tyto skutečnosti z úřední povinnosti, neboť zásada vyšetřovací se zde neuplatní.*“ Obdobně se Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, podle něhož „*(...) účastník řízení, který požádal o osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), a který byl soudem řádně poučen (§ 36 odst. 1 s. ř. s.), je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne.*“ V rozsudku ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51, Nejvyšší správní soud také uvedl, že „*(...) nedoloží-li účastník řízení své, byť i tvrzené minimální, příjmy, je dán důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.*“

Soud je povinen v každém jednotlivém případě vážít konkrétní okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50, www.nssoud.cz). Přitom vychází z údajů o příjmech a výdajích žadatele o osvobození od soudních poplatků a posuzuje jeho majetkové poměry, např. způsob bydlení a náklady s tím spojené, závazky, pohledávky apod. Je tedy na žadateli, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem jeho nezpůsobilost zaplatit soudní poplatek spočívá. Výdělkové a majetkové poměry žadatele musí být vždy posuzovány podle aktuálního stavu.

Stěžovatelovo čestné prohlášení by mohlo být způsobilé poskytnout krajskému soudu potřebné informace, pokud by v něm byly uvedeny konkrétní údaje, a zejména pokud by bylo spojeno s listinami, které by jeho obsah dokládaly (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11, www.nssoud.cz). Předložené čestné prohlášení však výše uvedeným požadavkům nevyhovuje, protože obsahuje jen vágní údaje bez doložení stěžovatelových výdělkových a majetkových poměrů, jeho životních nákladů ap. Obdobnou listinu posuzoval Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 - 22, dostupné na www.nssoud.cz, v němž uvedl, že takto formulovaná žádost je zjevně šikanózní a není míněna vážně. Jediným smyslem takové žádosti je dosáhnout toho, aby o ní bylo samostatně soudem rozhodnuto, nikoliv aby jí bylo vyhověno. Bizarně znějící žádost o osvobození od soudních poplatků v kombinaci s poukazem na vysoký počet podobně vedených sporů vedla Nejvyšší správní soud k závěru, že byla podána jen proto, aby se stěžovateli dostalo dvou rozhodnutí, nejprve o zamítnutí

žádosti a poté o zastavení řízení. Z tohoto důvodu však na jeho žádost nelze nahlížet jinak než jako na zneužití práva podat žádost o osvobození od soudních poplatků.

Z výše uvedených důvodů je závěr krajského soudu o tom, že stěžovatel dostatečným způsobem nedoložil nedostatek svých prostředků a nesplnil tak svou důkazní povinnost, věcně správný, a v tomto smyslu uplatněná stížní námitka je proto nedůvodná.

K dalším tvrzením uvedeným v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že šlo jednak o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat projednatelné stížní námitky proti napadenému usnesení, a jednak o vyjádření stěžovatelových názorů na činnost krajského soudu, které nemají pro posouzení věci žádnou relevanci.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a předsedovi Krajského soudu v Českých Budějovicích žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. července 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu